

08/231-453/ПР
28.05.2025

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

V сесія IX скликання

Р І Ш Е Н Н Я

Київ

№

ПРОЄКТ

**Про затвердження Концепції
встановлення об'єктів сонячної
генерації та установок
зберігання енергії у громадських
та адміністративних будівлях та
житловому фонді міста Києва**

Відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про енергетичну ефективність», «Про альтернативні джерела енергії», розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 червня 2024 року № 510-р «Деякі заходи щодо стабілізації роботи об'єднаної енергетичної системи України», розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 липня 2024 року № 713-р «Про схвалення Стратегії розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024 - 2026 роках», враховуючи рішення Київської міської ради від 16.05.2024 № 461/8427 «Про схвалення Концепції відновлення та підвищення енергетичної стійкості міста Києва (Розподілена когенерація)», у зв'язку з надзвичайною ситуацією в енергетичній системі, спричиненою збройною агресією російської федерації проти України, значним дефіцитом доступної потужності генерації, що виник внаслідок обстрілів, застосуванням заходів з обмеження електроспоживання, які мають негативний вплив на життєдіяльність столиці України та призводять до значних соціально-економічних збитків, з метою забезпечення спроможності енергетичного сектору міста Києва функціонувати у штатному режимі, адаптуватися до умов, що постійно змінюються, протистояти та швидко відновлюватися після реалізації загроз будь-якого виду, Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Концепцію встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва, що додається.
2. Виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) забезпечити реалізацію Концепції встановлення об'єктів сонячної

генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва, затвердженої цим рішенням.

3. Визначити комунальне підприємство «Група впровадження проекту з енергозбереження в адміністративних і громадських будівлях м. Києва» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) відповідальним за здійснення комплексу необхідних заходів з встановлення та управління об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях міста Києва.

4. Розпочати реалізацію Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва на об'єктах згідно з переліком, що додається до цього рішення (далі – перший етап).

5. Взяти до відома, що заходи з реалізації першого етапу Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва, здійснюються із залученням коштів міжнародних організацій Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) та Північної екологічної фінансової корпорації (НЕФКО).

6. Комунальному підприємству «Група впровадження проекту з енергозбереження в адміністративних і громадських будівлях м. Києва» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації):

6.1. Здійснити організаційно-правові заходи щодо виконання першого етапу Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва;

6.2. Спільно з Департаментом освіти і науки міста Києва, Департаментом охорони здоров'я міста Києва, Департаментом соціальної та ветеранської політики міста Києва, Департаментом культури міста Києва, Департаментом комунальної власності міста Києва та районними в місті Києві державними адміністраціями сформувати переліки об'єктів закладів бюджетної сфери та громадських будівель;

6.3. Провести обстеження об'єктів закладів бюджетної сфери та громадських будівель, передбачених підпунктом 6.2 пункту 6 цього рішення;

6.4. Сформувати черговість реалізації заходів Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва та подати на затвердження Київській міській раді в установленому порядку.

7. Це рішення набирає чинності з дня його прийняття.

8. Оприлюднити це рішення в установленому порядку.

9. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу.

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

ПОДАННЯ:

Депутати Київської міської ради-
постійна комісія Київської міської ради
з питань житлово-комунального господарства
та паливно-енергетичного комплексу:

Голова постійної комісії

Секретар постійної комісії

Перший заступник голови постійної комісії

Перший заступник голови постійної комісії

Членкиня постійної комісії

Член постійної комісії

Олександр БРОДСЬКИЙ

Тарас КРИВОРУЧКО

Юрій ТИХОНОВИЧ

Віталій ПАВЛИК

Олеся САМОЛУДЧЕНКО

Ігор ШПАК

ПОГОДЖЕННЯ:

Постійна комісія Київської
міської ради з питань житлово-комунального
господарства та паливно-енергетичного
комплексу

Перший заступник голови
Постійної комісії

Юрій ТИХОНОВИЧ

Начальник управління правового
забезпечення діяльності Київської
міської ради

Валентина ПОЛОЖИШНИК

19.06.2015 № 01/230-238

КОНЦЕПЦІЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОБ'ЄКТІВ СОНЯЧНОЇ ГЕНЕРАЦІЇ ТА УСТАНОВОК ЗБЕРІГАННЯ ЕНЕРГІЇ У ГРОМАДСЬКИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЛЯХ ТА ЖИТЛОВОМУ ФОНДІ МІСТА КИЄВА

1. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКИХ ПОКЛИКАНА КОНЦЕПЦІЯ

Українська енергосистема продовжує зазнавати масштабних руйнувань внаслідок триваючої воєнної агресії російської федерації проти України. Цілеспрямовані обстріли енергетичної інфраструктури призвели до додаткових пошкоджень та втрати більшості потужності енергогенерації, що спричинили пошкодження енергетичної інфраструктури України і стали причиною системних аварій та загострення проблем забезпечення безпеки енергетичної системи, внаслідок чого в Україні існує дефіцит енергогенеруючої потужності та масове знеструмлення споживачів.

Місто Київ, як і інші міста країни, стикнулось з припиненням електропостачання у зв'язку з втратою або пошкодженням енергопостачального обладнання. Це змусило зосередитись на якнайшвидшому відновленні роботи енергетичних об'єктів, які забезпечують життєдіяльність населення, для поновлення стійкої та надійної роботи енергетичного господарства столиці України – міста Києва.

З метою ефективної та системної роботи у цьому напрямку Київською міською радою було прийнято рішення від 16.05.2024 № 461/8427 «Про схвалення Концепції відновлення та підвищення енергетичної стійкості міста Києва (Розподілена когенерація)». Цим документом окреслено стратегію розвитку енергетичного сектора міста в умовах воєнних дій, а також визначено основні його напрями.

Війна демонструє, що зосередження великої кількості генеруючих потужностей на одному енергетичному об'єкті несе загрозу одночасної втрати всієї потужності з втратою джерел живлення та припинення енергопостачання споживачів. Отже, одним з найголовніших питань є необхідність децентралізації енергопостачання, створення можливості швидкого перемикання на резервні джерела енергії у разі надзвичайних ситуацій та умов, які дозволять забезпечити енергопостачання найважливіших соціально важливих об'єктів міста.

Кабінетом Міністрів України розпорядженням від 18.07.2024 № 713-р схвалено Стратегію розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року (далі - Стратегія), та затверджено операційний план заходів з її реалізації у 2024 - 2026 роках.

Стратегія, зважаючи на масштаб пошкоджень існуючих генеруючих потужностей та необхідність розосередження генерації для посилення стійкості енергосистеми, передбачає вжиття скоординованих організаційних, регуляторних, правових та економічних заходів з метою задоволення потреби

країни у прискореному будівництві та/або розміщенні нової розподіленої генерації. Стратегія, як і Концепція підвищення енергетичної стійкості міста Києва (Розподілена когенерація), визначає окремим напрямком необхідність впровадження альтернативних джерел виробництва енергії.

Також, для стабілізації роботи об'єднаної енергетичної системи України розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 510-р доручено забезпечити у період до 31.12.2025 встановлення генеруючих установок, призначених для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання, та установок зберігання електричної енергії для покриття споживання в громадських та адміністративних будівлях, закладах охорони здоров'я та закладах освіти, закладах та установах системи соціального захисту населення тощо.

Серед основних видів об'єктів електроенергетики, використання яких є доцільним для створення систем розподіленої генерації та розв'язання проблеми недостатності генеруючих потужностей є об'єкти відновлюваної енергетики та установки зберігання енергії, до яких, серед інших, належать сонячні електростанції (далі - СЕС). СЕС - призначена для виробництва електричної енергії електроустановка, яка є економічною, екологічною, має короткий строк будівництва та введення в експлуатацію.

Разом з тим, для формування оптимальної структури генеруючих потужностей з метою збалансування попиту на електричну енергію, будівництво нових сонячних електростанцій має здійснюватися одночасно з будівництвом установок зберігання енергії, які можуть використовуватися окремо або у складі генеруючої установки, мають також короткий строк будівництва та введення в експлуатацію.

З точки зору швидкості будівництва та введення в експлуатацію найбільш перспективними є, саме СЕС та установки зберігання енергії на відміну від інших енергогенеруючих об'єктів. Такі системи легко впроваджуються за своїми характеристиками в залежності від потреб конкретного об'єкта та потребують мінімального обслуговування, а при наявності технічних умов від ПрАТ «ДТЕК «КИЇВСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ», можуть передавати надлишок електроенергії в мережу. Крім того, ці технології дозволяють значно знизити споживання традиційних енергоресурсів, зменшити викиди парникових газів та покращити екологічну ситуацію в регіоні.

2. ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ КОНЦЕПЦІЇ

Концепцією встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва окреслюються основні напрями, пов'язані з розвитком та впровадженням альтернативних джерел виробництва енергії у столиці.

Концепція має на меті вирішення проблеми підвищення ефективності використання та зменшення споживання енергоресурсів в побутовій та бюджетній сферах, розширення обсягів використання і сфери застосування нетрадиційних і відновлювальних джерел енергії, використання інноваційних технічних, технологічних, організаційних рішень, створення економічно привабливих умов для інвестиційних проектів, реалізацію заходів з

газозаміщення та комплексного підходу щодо їх реалізації, а відповідно і за досягнення економії бюджетних коштів.

3. ШЛЯХИ І ЗАСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ

У місті Києві адміністративні і громадські будівлі можна розподілити на певні групи. Так, до таких об'єктів зазвичай входять будівлі, у яких розміщено заклади та установи бюджетної сфери та органи державної влади та місцевого самоврядування. У місті Києві зосереджено велику кількість таких установ як державної, так і комунальної власності територіальної громади міста Києва. Ця Концепція, в першу чергу охоплюватиме об'єкти саме комунальної власності.

Загалом підходи для встановлення СЕС та установок зберігання енергії в адміністративних і громадських будівлях мають враховувати:

- графіки роботи громадських будівель (цілодобовий та цілорічний попит на електроенергію у закладах охорони здоров'я, нерівномірний графік споживання енергії протягом доби зі зниженням практично до нуля ввечері і вночі та наявність канікул для закладів середньої освіти);
- можливість їх використання в якості пунктів обігріву, можливість використання приміщень закладів (бомбосховищ, актових та спортзалів) для тимчасового розміщення людей в разі руйнувань або аварій в житлових будинках поблизу.

Розподіл адміністративних та громадських будівель за основними функціональними групами призначення зображений на Рисунку 1.

Розподіл адміністративних та громадських будівель м. Києва за основними функціональними групами

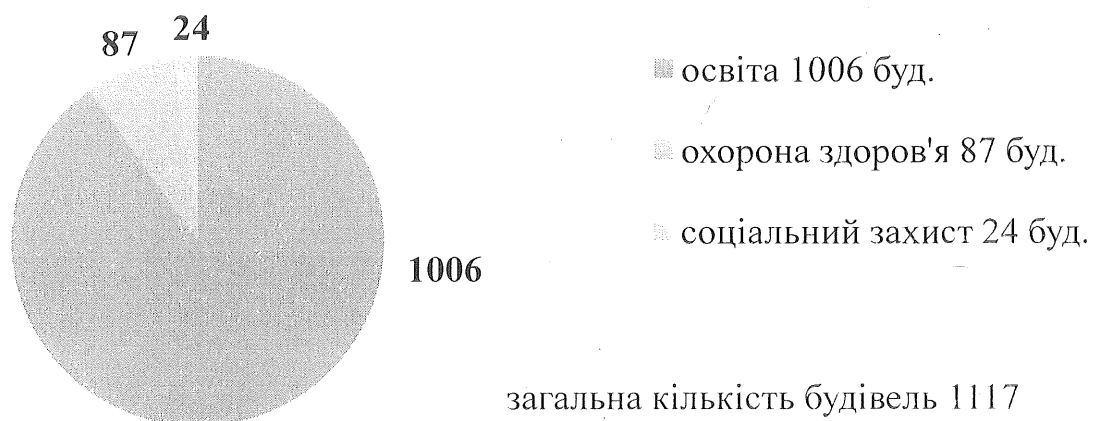

Рис. 1

Кількість закладів освіти м. Києва за районами

Рис. 2

Голосіївський	95
Дарницький	123
Деснянський	112
Дніпровський	129
Оболонський	104
Печерський	51
Подільський	79
Святошинський	82
Солом'янський	125
Шевченківський	106

Частину закладів бюджетної сфери розміщено на земельних ділянках, які включають окремо розташовані будівлі закладів, а також об'єкти іншого призначення. Разом з тим, територія закладів є невеликою. Необхідно знайти місце під розміщення СЕС: бажано з орієнтацією на південь, без затінення з можливістю розмістити панелі під оптимальним кутом. Для ефективного використання площ закладів найбільш ефективним методом розміщення СЕС на території закладів бюджетної сфери є використання їх дахів. Виходячи із середньої площі даху, на якій можна встановити сонячні панелі, визначатиметься їх кількість та орієнтовна потужність.

Станом на 2024 рік, у місті Києві налічується близько 1006 закладів освіти, з яких – 56% дошкільні навчальні заклади, та 44% загальноосвітні та позашкільні заклади освіти.

Враховуючи різні площі покрівлі в різних типах закладів, до уваги враховується розрахована середня площа даху закладів. Встановлення сонячних панелей можливе приблизно на 60% площі дахів, оскільки на даху існують також інші конструкції і споруди. Також необхідно враховувати стан конструкцій перекриття та даху.

В місті функціонує близько 87 закладів охорони здоров'я, що надають стаціонарну та консультаційну допомогу мешканцям м. Києва. Деякі заклади мають у своєму складі по кілька будівель. При цьому, це будівлі різні за типами (проектами), поверховістю та призначенням.

Також, налічується близько 24 будівель в яких розміщені органи соціального захисту населення, які також можливо обладнати СЕС.

Отже, в столиці налічується близько 1117 адміністративних та громадських будівель. За результатами попереднього обстеження, технічно можливо встановити СЕС на 830 будівлях. Середня потужність однієї СЕС сягає 215 кВт, а середня вартість – 7740 тис. грн. Реалізація заходів Концепції передбачається протягом 10 років, загальна потреба у коштах 6 424 200 тис. грн. Тобто, за таких умов через 10 років місто матиме 830 встановлених СЕС загальною потужністю 178 МВт.

У закладах освіти та охорони здоров'я обов'язкове улаштування установки зберігання енергії, які забезпечать роботу закладів впродовж 4-6 годин у разі відключення зовнішнього джерела електроживлення.

В залежності від потреб закладів можливо обирати різні механізми встановлення СЕС, що забезпечить автономне або резервне електроживлення об'єкта.

Так, заклади середньої освіти у переважній більшості мають сезонне відвідування, тобто, відвідувачі перебувають у закладах не постійно. А також, існують фактичні перерви масового відвідування закладів під час канікулярних періодів, що, в свою чергу, зменшує споживання електричної енергії. Разом з тим, така тенденція не стосується закладів дошкільної освіти, у яких діти перебувають постійно.

Використання СЕС та установок зберігання енергії в навчальних закладах доцільне з можливістю продажу електроенергії в зовнішню мережу в літній період. Винятком є дошкільні навчальні заклади, що працюють цілорічно, без канікул і постійно потребують електроенергії та гарячої води.

В свою чергу, заклади охорони здоров'я, особливо стаціонарного типу, їх реанімаційні та інші відділення, потребують постійного та безперебійного електроживлення впродовж не менше, ніж 4-6 годин у разі відключення зовнішнього джерела електроживлення.

Таким чином, обладнання закладу СЕС з установками зберігання енергії може дозволити забезпечувати тимчасове постачання електроенергії, в періоди припинення енергоживлення з мережі. Перевагами встановлення СЕС порівняно з іншими альтернативними джерелами є:

- безпека (в порівнянні з паливним генераторами) експлуатації;
- відсутність шуму;
- відсутність рухомих частин і відповідно більш надійна експлуатація;
- суттєве зменшення споживання в літній період;
- дешевша в порівнянні з паливними генераторами електроенергія;
- в сонячні дні значно збільшується тривалість резервування – можлива робота без зовнішнього джерела;
- є потенціал щодо продажу надлишків генерації в зовнішню мережу, особливо закладами освіти, які в літній період не працюють.

Також, слід враховувати фактори, що впливають на термін окупності реалізованих проєктів з встановлення СЕС. До основних факторів від яких залежить такий термін слід віднести вартість обладнання, обсяг виробленої енергії, доступність зеленого тарифу, а також витрати на встановлення та обслуговування системи.

Нижче наведені розрахунки реалізації проєктів з встановлення СЕС різної потужності (Таблиця 1, Таблиця 2).

Розрахунок для проєкту з встановлення СЕС потужністю 300 кВт/год

Табл. 1

Потужність СЕС кВт	300
Ємність АКБ кВт/г, ефективна	270
Вартість проєкту, з ПДВ	12 026 тис. грн

Продаж електроенергії в мережу, за рік	1 224,3 тис. грн
Термін окупності, років	9,8

Розрахунок для проєкту з встановлення СЕС потужністю 130 кВт/год

Табл.2

Потужність СЕС кВт	130
Ємність АКБ кВт/г, ефективна	90
Вартість проєкту, без ПДВ	4 167 тис. грн
Продаж електроенергії в мережу, за рік	302,3 тис. грн
Термін окупності, років	13,8

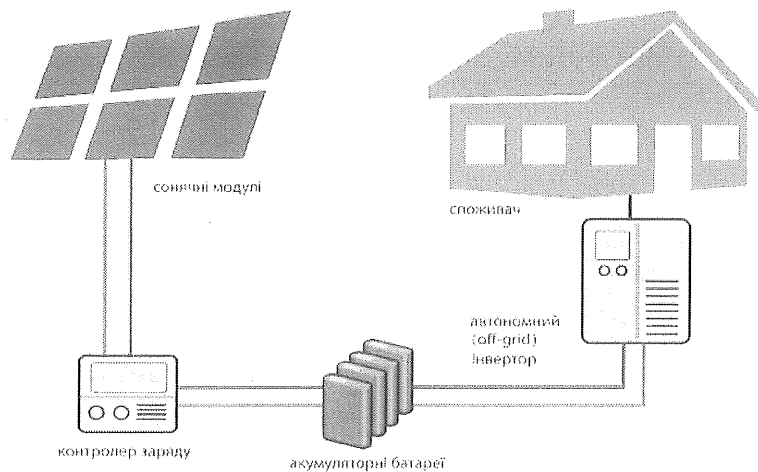
Отже, відповідно до наведених вище розрахунків, чим більшу потужність має СЕС, тим меншим буде її термін окупності.

Під час впровадження заходів із облаштування закладів СЕС звертатиметься увага на стан та потужність існуючого обладнання та мереж будівель, оскільки необхідно враховувати потребу у додаткових роботах з їх модернізації. Крім того, потужність обладнання СЕС, що встановлюватиметься, має враховувати відповідні характеристики мережевого обладнання об'єкту, а також рівень споживання електричної енергії.

СЕС мають негарантований графік виробництва електричної енергії, який залежить від рівня сонячної інсоляції, яка має добову та річну періодичність. При цьому середньодобові обсяги виробництва електричної енергії у зимовий період значно (шестикратно) нижчі за аналогічні показники у період літнього максимуму сонячної інсоляції. Зростання потужностей СЕС без впровадження установок зберігання енергії призводить до формування профіцитів електричної енергії у денні години весняно-літнього періоду. У зв'язку з цим будівництво нових СЕС здійснюватиметься одночасно з будівництвом установок зберігання енергії (Рисунок 3) потужністю, що має бути рівною або перевищуватиме величину встановленої потужності такої генеруючої установки.

Схема роботи СЕС

Рис. 3

Не менш значним фактором реалізації з встановлення СЕС на об'єктах бюджетної сфери та в адміністративних будівлях є необхідність залучення кваліфікованих фахівців для організації виконання робіт з встановлення обладнання, здійснення проєктних, будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, подальшої експлуатації а також обслуговуванню. Персонал бюджетних закладів, в управлінні яких перебувають об'єкти, на яких встановлюватимуться СЕС, зосереджений на функціонуванні таких закладів та виконанні ними безпосередньо функцій таких закладів. Відповідних спеціалістів, що мають досвід та навички по роботі з таким обладнанням заклади бюджетної сфери не мають. Разом з тим, місто має позитивний досвід у централізації функції з обслуговування інженерного обладнання закладів бюджетної сфери, який давав значний ефект та забезпечив вагому економію як енергоресурсів, так і бюджетних коштів. З метою єдиного та системного підходу у впровадженні заходів цієї Концепції пропонується:

- сформувати переліки об'єктів закладів бюджетної сфери та громадських будівель, провести їх обстеження та сформувати черговість реалізації заходів по встановленню СЕС;
- здійснювати впровадження відповідних заходів, охоплюючи щороку не менше, ніж 83 будівель.

Для реалізації заходів з встановлення СЕС передбачається залучати кошти бюджету міста Києва, державного бюджету, кошти підприємств, міжнародних фінансових організацій та інвесторів.

За умови першочергового фінансування з бюджету міста Києва 10 % об'єктів, усі наступні капітальні вкладення знижуватимуться за рахунок реінвестування. Відповідні фінансові розрахунки зображені в Таблиці 3.

Фінансові розрахунки встановлення СЕС

Табл.3

Показник	тис. грн	2025	2026	2027	2028	2029
Сума прямих інвестицій	6 424 200	642 420	642 420	642 420	642 420	642 420
Сума інвестицій, з урахуванням реінвестування	3 822 399	642 420	610 299	546 057	481 815	417 573

Обсяги окупності проекту (10%) з них:	2 890 890		64 242	128 484	192 726	256 968
реінвестиції	2 601 801		32 121	96 363	160 605	224 847
операційні витрати	289 089		32 121	32 121	32 121	32 121

продовження Табл.3

Показник	тис. грн	2030	2031	2032	2033	2034
Сума прямих інвестицій	6 424 200	642 420	642 420	642 420	642 420	642 420
Сума інвестицій, з урахуванням реінвестування	3 822 399	353 331	289 089	224 847	160 605	96 363
Обсяги окупності проекту (10%) з них:	2 890 890	321 210	385 452	449 694	513 936	578 178
реінвестиції	2 601 801	289 089	353 331	417 573	481 815	546 057
операційні витрати	289 089	32 121	32 121	32 121	32 121	32 121

У разі, коли встановлення СЕС ініціюватиме інвестор за рахунок джерел, відмінних від бюджетних коштів, умови реалізації відповідного проекту, а також умови управління відповідним обладнанням та передачі його до комунальної власності територіальної громади міста Києва, визначатимуться індивідуально відповідно до договорів з таким інвестором, який погоджуватиметься з Київською міською радою, що дає потенційним інвесторам широке коло можливостей.

4. АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА У ЖИТЛОВОМУ ФОНДІ

Відповідні заходи з встановлення СЕС у житловому фонді міста охоплені низкою міських програм, які стимулюють співвласників багатоквартирних будинків долучатись до збільшення енергоефективності власних будинків та полегшують фінансове та організаційне навантаження на співвласників із використанням коштів бюджету міста Києва. Так, встановлення СЕС у житловому фонді охоплені такими програмами міста

- Конкурс проєктів з реалізації енергоефективних заходів у житлових будинках міста Києва, в яких створені об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), а також у кооперативних будинках (ЖБК), в якому 30% робіт реалізується за кошти співвласників, а 70% за кошти бюджету міста Києва, положення про який затверджено рішенням Київської міської ради від 26.12.2014 № 865/865.

- Порядок участі у співфінансуванні реконструкції, реставрації, проведення капітальних ремонтів, технічного переоснащення спільного майна у багатоквартирних будинках, затверджений рішенням Київської міської ради від 22.12.2016 № 780/1784.

- Положення про фінансування заходів з реконструкції, реставрації, проведення капітальних ремонтів, технічного переоснащення багатоквартирних будинків міста Києва (револьверний фонд), затверджене рішенням Київської міської ради від 07.10.2021 № 2747/2788.

- Порядок часткового відшкодування вартості незалежних джерел електричної енергії, які придбані об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житловими кооперативами, юридичними особами та управителями багатоквартирних житлових будинків, затверджений рішенням Київської міської ради від 10.11.2022 № 5586/5627.

Найбільш поширеним інструментом впровадження енергоефективних заходів у місті є Конкурс енергоефективних проєктів для будинків з організованими власниками (ОСББ та ЖБК). Основними видами робіт, що реалізуються в рамках зазначеного інструменту підтримки співвласників багатоквартирних житлових будинків є, зокрема встановлення індивідуальних теплових пунктів з погодним регулюванням, заміна вікон та дверей на енергозберігаючі, утеплення дахів та фасадів будинків, а також переобладнання внутрішньобудинкових інженерних систем для впровадження альтернативних джерел енергії, зокрема для встановлення СЕС.

Варто зазначити, що вказаним інструментом підтримки енергоефективності та енергонезалежності, скористалась значна кількість багатоквартирних житлових будинків міста Києва. Дані щодо реалізації енергоефективних проєктів у період з 2015 по 2024 роки наведені в Таблиці 4.

Табл. 4

Період	Кількість будинків, в яких запроваджено енергоефективні заходи	Кошти бюджету міста Києва (тис. грн)	Кошти ОСББ/ЖБК (тис. грн)
2015	16	5 000	1 700
2016	62	20 000	8 400
2017	136	115 000	55 000
2018	119	100 500	51 700
2019	134	85 800	66 600
2020	98	121 800	63 100
2021	86	121 300	83 600
2022	47	77 800	40 200
2023	122	153 800	73 200
2024	85	137 700	75 900
Всього:	905	938 700	519 400

Зацікавленість співвласників багатоквартирних житлових будинків до встановлення СЕС існує вже не перший рік. Масовані атаки на енергетичну інфраструктуру України та перебої з електропостачанням зробили такі проєкти ще більш актуальними. При цьому на практиці під час реалізації проєктів зі встановлення СЕС можуть ставитися різні цілі від простого забезпечення резервного джерела електричної енергії для будинкового інженерного обладнання, і до продажу електричної енергії «в мережу» за «зеленим тарифом».

Місто має понад 20 позитивних прикладів встановлення та використання СЕС в багатоквартирному житловому фонді, зокрема шляхом участі будинків у міських механізмах підтримки енергетичної незалежності та ефективності. Декілька з них наведені в Таблицях 5-7.

Табл. 5

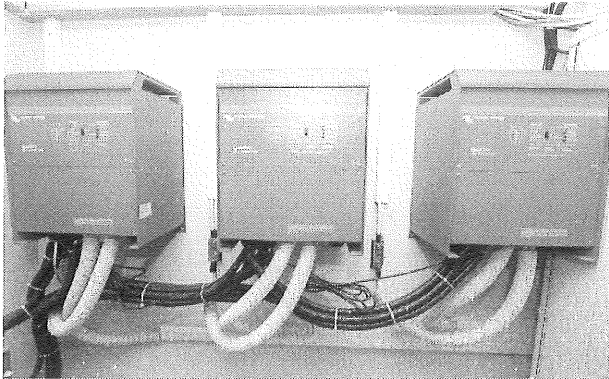
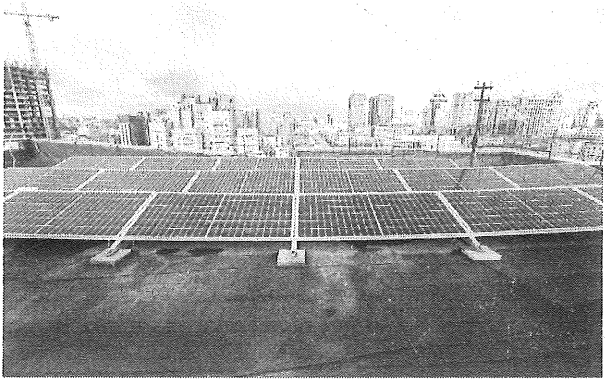
ОСББ «Художник»	
вул. Велика Васильківська, 124	
Встановлено: дахову СЕС потужністю 30 кВт АКБ 40кВт 3 інвертори	
Забезпечення роботи: - насосів підкачки води, - індивідуального теплового пункту, - ліфтів, - освітлення місць загального користування та прибудинкової території	

Табл.6

ОСББ «Порядок на Шептицького»	
вул. Митрополита Андрія Шептицького, 12	
Встановлено: дахову СЕС потужністю 15 кВт АКБ 30 кВт інвертор	

Забезпечення роботи:

- насосів підкачки води,
- індивідуального теплового пункту,
- ліфта,
- освітлення місць загального користування, система відеоспостереження, домофон

ОСББ має статус «активного споживача»

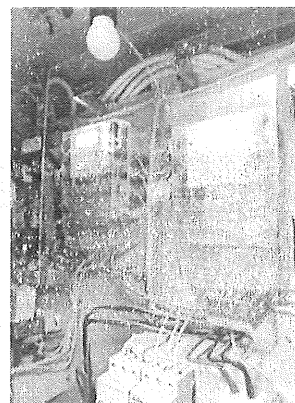
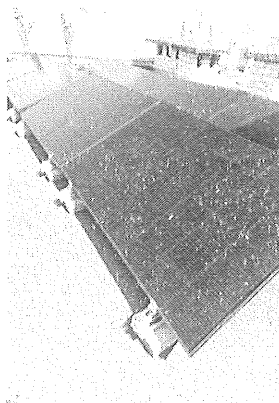

Табл.7

ОСББ «Градинська, 11»

вул. Градинська, 11

Встановлено:

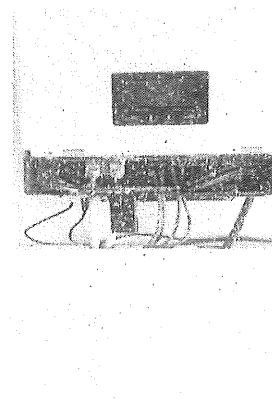
дахову СЕС потужністю 15 кВт

АКБ 20 кВт

інвертор

Забезпечення роботи:

- насосів підкачки води,
- індивідуального теплового пункту,
- ліфтів,
- освітлення місць загального користування

Декілька столичних будинків вже мають статус «активного споживача», які виробляють електричну енергію з відновлюваних джерел, покриваючи за рахунок неї власні потреби у споживанні, а надлишки згенерованого ресурсу віддають в загальну мережу.

5. ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Енергонезалежність та можливість заощаджувати на електроенергії, це не єдині переваги обладнання громадських та адміністративних будівель, а також багатоквартирних житлових будинків СЕС з установками зберігання енергії.

Слід врахувати, що в Україні тарифи на електроенергію постійну тенденцію до зростання, а це означає, що з кожним роком усе вигідніше буде користуватися власною і заощаджувати.

Вартість електроенергії в країнах Європейського Союзу від 14 до 17,5 грн. кВт/год. Цілком ймовірно, що через кілька років в Україні ціна на електроенергію буде підвищуватись. Проте, маючи альтернативне джерело енергії, громадські та адміністративні будівлі, а також житлові багатоквартирні будинки не відчують суттєвого підвищення тарифів.

Ще однією з найважливіших переваг використання СЕС є екологічний аспект.

Саме завдяки переходу міст на «зелену енергетику» значно знижуються викиди парникових газів, зокрема вуглекислого газу. Традиційне виробництво електроенергії з викопного палива супроводжується значними викидами CO₂, що сприяє глобальному потеплінню. Сонячні панелі, навпаки, генерують електроенергію без викидів, використовуючи природні ресурси, що надходять від сонця.

Крім того, виробництво енергії з викопного палива вимагає значних обсягів води та інших природних ресурсів. Сонячні панелі, в свою чергу, після встановлення не потребують води для генерації електроенергії, що знижує загальні екологічні вимоги та сприяє збереженню природних ресурсів.

Багато країн вже досягли і продовжують досягати значних скорочень викидів. Серед цих країн і Україна. Однак, загалом глобальні викиди зросли на 12%, порівняно з 2010 роком і на 54% у порівнянні з 1990 роком. Найбільше зростання відбувається через спалювання викопного палива та промислові процеси.

Європейський Союз (ЄС) прагне досягнути кліматично нейтрального континенту до 2050 року. Ця мета лежить в основі Європейського Зеленого Курсу (ЄЗК) і відповідає зобов'язанням ЄС щодо глобальних кліматичних заходів згідно з Паризькою угодою.

Перехід до кліматично нейтральної економіки є одночасно викликом і можливістю побудувати краще майбутнє для всіх. У цьому процесі відіграватимуть свою роль як суспільство, так і різні сектори економіки: енергетика, промисловість, транспорт, будівництво та реконструкція, землекористування, сектор поводження з відходами, сільське та лісове господарства.

Україна проголосила про намір досягти кліматичної нейтральності до 2060 року. У липні 2021 року Уряд затвердив нову ціль України — до 2030 року

зменшити викиди парникових газів на 65% від рівня 1990 року. Станом на 2021 рік Україна вже скоротила обсяг викидів на 62,5% від 1990 року, але це скорочення відбулось здебільшого через занепад промисловості.

«Зелена енергетика» допомагає зменшити залежність від імпортованих або нестабільних джерел енергії, таких як нафта та газ. Це не тільки сприяє енергетичній безпеці міста, але й підтримує місцеву економіку через інвестиції у зелені технології.

СЕС мають значний позитивний вплив на навколишнє середовище. Вони сприяють зниженню викидів парникових газів, зменшують споживання природних ресурсів, підвищують енергетичну безпеку та створюють умови для збереження біорізноманіття. Пріоритетність встановлення сонячних панелей у глобальному масштабі продовжує зростати, оскільки світ переходить до сталих та екологічно чистих джерел енергії. Враховуючи їх екологічні переваги, СЕС є ключовим елементом у боротьбі з кліматичними змінами та в напрямку сталого розвитку альтернативної енергетики.

Разом з тим, встановлення СЕС як в адміністративних і громадських будівлях, так і в житловому фонді не розглядаються як єдиний інструмент енергоефективності, а є допоміжним варіантом розвитку енергетичної системи міста, який реалізовуватиметься поряд з іншими варіантами, передбаченими Концепцією підвищення енергетичної стійкості міста Києва (Розподілена когенерація).

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

до рішення Київської міської ради

від _____ 2025 р. № _____

Перелік об'єктів

до Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва (перший етап)

Район	Заклад	Адреса	Джерело фінансування
Святошинський	Комунальне некомерційне підприємство «Київський міський пологовий будинок №3» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	вул. Василя Кучера, 7	GIZ
Печерський	Комунальне некомерційне підприємство «Київська міська клінічна лікарня №12» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	вул. Професора Підвисоцького, 4-А	
Печерський	Комунальне некомерційне підприємство «Перинатальний центр м. Києва» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	вул. Предславинська, 9	

	державної адміністрації)		
Шевченківський	Гімназія № 163 Шевченківського району міста Києва	вул. Януша Корчака, 30	NEFCO
Шевченківський	Школа І-ІІІ ступенів № 199 Шевченківського району міста Києва	вул. Бакинська, 12	

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту рішення Київської міської ради

«Про затвердження Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва»
(далі – Проект рішення)

1. Опис проблем, для вирішення яких підготовлено проект рішення, обґрунтування відповідності та достатності передбачених у проекті рішення механізмів і способів вирішення існуючих проблем, а також актуальності цих проблем для територіальної громади міста Києва

Внаслідок триваючої збройної агресії російської федерації, енергосистема України продовжує зазнавати масштабних втрат та руйнувань. Розташування великої кількості генеруючих потужностей на одному енергетичному об'єкті несе ризики одночасної втрати всієї потужності з втратою джерел живлення та припинення енергопостачання споживачів.

Враховуючи зазначене, на сьогодні існує необхідність децентралізації енергопостачання, створення можливості швидкого перемикання на резервні джерела енергії у разі аварійних ситуацій.

2. Правове обґрунтування необхідності прийняття рішення (із посиланням на конкретні положення нормативно-правових актів, на підставі та на виконання яких підготовлено проект рішення)

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ», Закон України «Про енергетичну ефективність», Закон України «Про альтернативні джерела енергії», розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 червня 2024 року № 510-р «Деякі заходи щодо стабілізації роботи об'єднаної енергетичної системи України», розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 липня 2024 року № 713-р «Про схвалення Стратегії розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024 — 2026 роках», враховуючи рішення Київської міської ради від 16.05.2024 № 461/8427 «Про схвалення Концепції відновлення та підвищення енергетичної стійкості міста Києва (Розподілена когенерація).

Проект рішення не носить нормативно-правового характеру, оскільки не встановлює норм права, спрямований на визначене коло осіб і розрахований на одноразове застосування; не має ознак регуляторного акту, визначених статтею 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», зокрема не спрямований на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання; не носить міжвідомчий характер.

Проект рішення не містить норми, що зачіпають права, свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950

року, та не потребує державної реєстрації у Центральному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції (м. Київ).

3. Опис цілей і завдань, основних положень проєкту рішення, а також очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків для територіальної громади міста Києва від прийняття запропонованого проєкту рішення

Концепція спрямована на комплексне вирішення проблеми підвищення ефективності використання та зменшення споживання енергоресурсів в бюджетній та побутовій сферах. Розширення сфери застосування нетрадиційних і відновлювальних джерел енергії, впровадження інноваційних технічних, технологічних, організаційних рішень, створення економічно привабливих умов для реалізації інвестиційних проєктів, дають можливість застосувати комплексний підхід з впровадження альтернативних джерел енергії з мінімальними термінами окупності, скороченням споживання традиційних видів енергії, і як наслідок економії коштів.

4. Інформація про те, чи стосується проєкт рішення прав і соціальної захищеності осіб з інвалідністю та який вплив він матиме на життєдіяльність цієї категорії

Проєкт рішення не матиме впливу на права і соціальну захищеність осіб з інвалідністю.

5. Інформація про те, чи містить проєкт рішення службову інформацію у розумінні статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»

Проєкт рішення не містить службової інформації у розумінні статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

6. Інформація про те, чи містить проєкт рішення інформацію про фізичну особу (персональні дані) у розумінні статей 11 та 21 Закону України «Про інформацію» та статті 2 Закону України «Про захист персональних даних»

Проєкт рішення не містить інформації про фізичну особу (персональні дані) у розумінні статей 11 та 21 Закону України «Про інформацію» та статті 2 Закону України «Про захист персональних даних».

7. Фінансово-економічне обґрунтування та пропозиції щодо джерел покриття цих витрат

Заходи передбачені Проєктом рішення можуть бути реалізовані за рахунок коштів бюджету міста Києва, державного бюджету, коштів підприємств, міжнародних фінансових організацій та інвесторів.

8. Суб'єкт подання проєкту рішення.

Суб'єктом подання проєкту рішення є постійна комісія Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, депутати Київської міської ради члени - постійної комісії Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу.

Доповідачем на всіх стадіях розгляду та пленарному засіданні Київської міської ради є директор Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Наumenко Дмитро Володимирович, к.т. 272-10-91, співдоповідачем голова постійної комісії Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Бродський Олександр Якович, к.т. 202-73-11.

Постійна комісія Київської міської ради
з питань житлово-комунального господарства
та паливно-енергетичного комплексу,
депутати Київської міської ради:

Голова постійної комісії
Секретар постійної комісії
Перший заступник голови постійної комісії
Перший заступник голови постійної комісії
Членкиня постійної комісії
Член постійної комісії

Олександр БРОДСЬКИЙ
Тарас КРИВОРУЧКО
Юрій ТИХОНОВИЧ
Віталій ПАВЛИК
Олеся САМОЛУДЧЕНКО
Ігор ШПАК

Витяг з протоколу № 9/120 від 28.05.2025
засідання постійної комісії Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу
(далі – Постійна комісія)

Місце проведення: Київська міська рада, м. Київ, вул. Хрещатик, 36, 5 поверх, каб. 517, початок засідання – 12.00.

Склад комісії: 7 депутатів Київської міської ради.

Присутні: 5 депутатів Київської міської ради, членів Постійної комісії:

Юрій ТИХОНОВИЧ	– перший заступник голови Постійної комісії, головуєчий на засіданні Постійної комісії;
Віталій ПАВЛИК	– перший заступник голови Постійної комісії;
Тарас КРИВОРУЧКО	– секретар Постійної комісії;
Олеся САМОЛУДЧЕНКО	– членкиня Постійної комісії;
Ігор ШПАК	– член Постійної комісії.

Відсутні: 2 депутати Київської міської ради:

Олександр БРОДСЬКИЙ, Олександр ПОПОВ.

Порядок денний:

1.2. Про повторний розгляд проєкту рішення Київської міської ради «Про затвердження Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва».

Доповідач: перший заступник голови Постійної комісії Юрій Тихонович, директор Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Дмитро Науменко.

1. Розгляд проєктів рішень.

1.2. Про повторний розгляд проєкту рішення Київської міської ради «Про затвердження Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва» (далі – проєкт рішення).

СЛУХАЛИ:

Юрій ТИХОНОВИЧ, перший заступник голови Постійної комісії, головуєчий на засіданні, зазначив, що на минулому засіданні Постійної комісії (протокол № 8/119 від 14.05.2025) на базі Департаменту житлово комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) створено робочу групу для більш детального ознайомлення із запропонованими механізмами встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва».

На засіданні робочої групи всі питання були детально опрацьовані та погоджені.

ВИСТУПИЛИ:

Дмитро НАУМЕНКО, директор Департаменту житлово комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), зазначив, що проєкт рішення розроблений у відповідь на масові знеструмлення та енергетичну нестабільність, спричинену війною, місто Київ впроваджує концепцію децентралізованої енергогенерації. Пріоритетом є встановлення сонячних електростанцій (далі – СЕС) і систем зберігання енергії в громадських, адміністративних будівлях і житловому фонді. До 2035 року планується встановити 830 СЕС загальною потужністю 178 МВт із поступовим переходом на реінвестування. Реалізація передбачає державне, міське і приватне співфінансування.

У житловому фонді СЕС підтримуються через програми ОСББ, зокрема Конкурс енергоефективних проєктів (70% вартості – коштом бюджету м. Києва). СЕС дозволяють зменшити залежність від традиційних енергоносіїв, підвищити стійкість інфраструктури, зменшити викиди CO₂ та створити потенціал для «зеленого» переходу.

ВИСТУПИЛИ:

Юрій ТИХОНОВИЧ, перший заступник голови Постійної комісії, головуєчий на засіданні, запропонував членам Постійної комісії виступити суб'єктом подання проєкту рішення та повторно підтримати його.

ВИРІШИЛИ: підтримати проєкт рішення Київської міської ради «Про затвердження Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва».

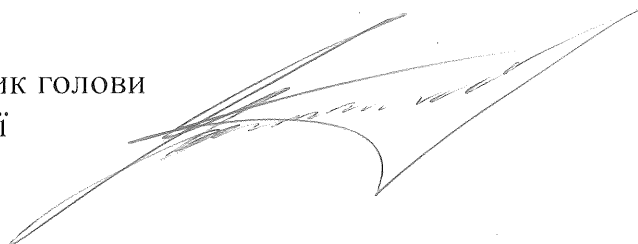
ГОЛОСУВАЛИ: «за» – 5, «проти» – 0, «утримались» – 0, «не голосували» – 0.

Рішення прийнято.

ПІБ	Результат голосування
Бродський О. Я.	Відсутній на засіданні
Тихонович Ю. С.	За
Павлик В. А.	За
Криворучко Т. Г.	За
Попов О. П.	Відсутній на засіданні
Самолудченко О. А.	За
Шпак І. В.	За

З оригіналом згідно.

З повагою,
перший заступник голови
Постійної комісії

Юрій ТИХОНОВИЧ

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА
Управління правового забезпечення
діяльності Київської міської ради

вул. Хрещатик, 36, м. Київ, 01001, тел.: (044) 202 70 19
Контактний центр міста Києва: (044) 15 51, e-mail: jurist@kmr.gov.ua, сайт: kmr.gov.ua,
код ЄДРПОУ 22883141

10.06.2025 № 08/230-238

На № _____ від _____

Голові постійної комісії
Київської міської ради з питань житлово-
комунального господарства та паливно-
енергетичного комплексу
Олександру БРОДСЬКОМУ

Зауваження

до проєкту рішення Київської міської ради від 28.05.2025 №08/231-453/ПР
«Про затвердження Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та
установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та
житловому фонді міста Києва»

Управлінням правового забезпечення діяльності Київської міської ради
опрацьовано проєкт рішення Київської міської ради від 28.05.2025 №08/231-453/ПР
«Про затвердження Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та
установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та
житловому фонді міста Києва» (далі - проєкт рішення) та зазначає про таке.

Проектом рішення пропонується затвердити Концепцію встановлення об'єктів
сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та
адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва (далі - Концепція).
Також пропонується виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській
державній адміністрації) забезпечити реалізацію Концепції встановлення об'єктів
сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та
адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва, затвердженої цим
рішенням. А також проєктом рішення пропонується здійснити низку заходів,
пов'язаних з реалізацією цього проєкту рішення.

1. Пунктом 5 проєкту рішення передбачається, що заходи з реалізації першого
етапу Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання
енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста
Києва, здійснюються із залученням коштів міжнародних організацій Deutsche
Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) та Північної екологічної
фінансової корпорації (НЕФКО).

Водночас як вбачається із пункту 7 пояснювальної записки до проєкту
рішення заходи передбачені проєктом рішення можуть бути реалізовані за рахунок
коштів бюджету міста Києва, державного бюджету, коштів підприємств,
міжнародних фінансових організацій та інвесторів.

Зауважуємо, відповідно до частини восьмої статті 26 Регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київської міської ради від 04.11.2021 № 3135/3176 у випадку внесення на розгляд Київради проекту рішення Київради, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету міста Києва (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт подання зобов'язаний додати до пояснювальної записки фінансово-економічне обґрунтування та пропозиції щодо джерел покриття цих витрат.

2. Підпунктом 6.4 пункту 6 проекту рішення передбачається Комунальному підприємству «Група впровадження проекту з енергозбереження в адміністративних і громадських будівлях м. Києва» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) сформувати черговість реалізації заходів Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва та подати на затвердження Київській міській раді в установленому порядку.

Водночас незрозуміло за якими принципами можливе формування черговості реалізації заходів Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва

3. З метою правильного зазначення назв департаментів, рекомендуємо у підпункті 6.2. пункту 6 проекту рішення слова: «Спільно з Департаментом освіти і науки міста Києва, Департаментом охорони здоров'я міста Києва, Департаментом соціальної та ветеранської політики міста Києва, Департаментом культури міста Києва, Департаментом комунальної власності міста Києва та районними в місті Києві державними адміністраціями сформувати переліки об'єктів закладів бюджетної сфери та громадських будівель» замінити словами: «Спільно з Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаментом охорони здоров'я виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаментом соціальної та ветеранської політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаментом культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаментом комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та районними в місті Києві державними адміністраціями сформувати переліки об'єктів закладів бюджетної сфери та громадських будівель».

4. З метою правильного зазначення назв нормативних актів, рекомендуємо у розділі 4 проекту Концепції слова:

- «Порядок участі у співфінансуванні реконструкції, реставрації, проведення капітальних ремонтів, технічного переоснащення спільного майна у багатоквартирних будинках, затверджений рішенням Київської міської ради від 22.12.2016 № 780/1784» замінити словами: «Положення про співфінансування реконструкції, реставрації, проведення капітальних ремонтів, технічного переоснащення спільного майна у багатоквартирних будинках міста Києва, затверджене рішенням Київської міської ради від 22.12.2016 № 780/1784»;

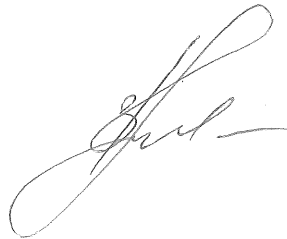
- «Порядок часткового відшкодування вартості незалежних джерел електричної енергії, які придбані об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житловими кооперативами, юридичними особами та управителями багатоквартирних житлових будинків, затверджений рішенням Київської міської ради від 10.11.2022 № 5586/5627» замінити словами: «Порядок часткового відшкодування вартості незалежних джерел електричної енергії, які придбані об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами, обслуговуючими кооперативами, юридичними особами, основний вид діяльності яких 81.10 "Комплексне обслуговування об'єктів", та управителями багатоквартирних житлових будинків у 2022 - 2025 роках, затверджений рішенням Київської міської ради від 10.11. 2022 № 5586/5627».

Також рекомендуємо у додатку 2 до проєкту рішення зазначити правильні найменування та адреси об'єктів.

Проєкт рішення та проєкт Концепції встановлення об'єктів сонячної генерації та установок зберігання енергії у громадських та адміністративних будівлях та житловому фонді міста Києва потребують і іншого техніко - юридичного доопрацювання.

Зважаючи на викладене, рекомендуємо доопрацювати проєкт рішення в межах можливостей та процедур, передбачених Регламентом Київської міської ради, затвердженим рішенням Київської міської ради від 04.11.2021 № 3135/3176.

Начальник управління

Валентина ПОЛОЖИШНИК

Тетяна Мороченець
Людмила Горбатюк